

Poneke, Hepetema 8, 1870.

KI A

E hoa, tena koe. Tenei ta matou Runanga ka tata te mutu, koia ahau i mea ai, kia whakaaturina atu ki a koutou nga mea i hurihurihia, ara i Runangatia mariretia mo te taha Maori,—a, tae noa ki tona mutunga a ka waiho nei hei ture mo tatou, mo nga Pakeha, mo nga Maori hoki.

Kei te mohio katoa koutou ki nga mahi o te Paremata i ia tau i ia tau—ara, he whakatakoto ture, he kimi ritenga mo nga mea katoa a nga iwi erua kia whakatikaia nga mea e he ana, kia hapainga hoki nga mea tika. Tetahi mahi o tenei hanga o te Paremata, he kimi he whakatakoto ara hei putanga moni mo nga mahi o te Kawanatanga. Tetahi mahi he kimi he whakatakoto i nga mea hei mahinga ma te Kawanatanga—ara, nga mea e whakapaua ai nga moni me ka kohikohia.

Te tino mea nui i hurihurihia i roto i tenei Paremata, koia tenei: I whakaaro hia kahore e hohoro ana te kake haere te whenua nei me nga tangata e noho ana i runga, katahi ka kimihiha—heaha ranei te take? Kitea ana he moni kore, koia na te take. Te mea i kore ai to moni he hoki iho no te utu o te hipu, o te kau, o te hoiho, o te huruhuru, o te muka, o nga mea katoa e tupu ana i runga i te whenua. Na ko te whenua, te putake o nga mea katoa, kua hoki iho ano tona utu.

Katahi ka kiia—kati, me tiki atu ki Ingarangi he moni hei whakahaere ritenga mo Niu Tireni, kia tupu haere ai te whenua nei. E hara i te moni homai noa, engari me whai ritenga ano a muri ake nei. Heoi, hurihurihia ana enei korero, whakaputa ana ia tangata, ia tangata i tana kupu, hui katoa me nga kupu a nga Maori, a, tona otinga, he whakaaetanga nuitanga no te hunga tokomaha kia kimihiha he moni, kia mana ai te mahi i nga mea ka korerotia iho nei. Kitea ana etahi o aua mahi

He RORI,
He REREWEI,

koia nga mahi nunui. Ko etahi mahi i roto i enei, he tiki tangata he kawe mai i tawahi hei mahi, hei noho mo runga i te whenua.

Ko nga rori anake ka mahia ki etahi wahi o tenei moutere. Ko nga rerewei ki tera moutere ki te Waipounamu, tatemea kua whai rawa tera moutere kua nohoia nuitia hoki e te Pakeha, kapi katoa. Ko tenei motu kei te rawakore, no reira ekore e nui te mahi rerewei ki konei. Taihoa pea kia whai rawa ka mahi ai i te rerewei.

Tenei ano tetahi o nga mea i rapua e Te Runanga, i tenei huihuinga o matou, ko te tikanga mo te Waapiro, mekore ranei e taea te whakaiti iho te kai i te rama. I rere mahi te kupu a etahi Hapu Maori ki te Te Kawanatanga i ki mai, kia kaua te Waapiro e tukua atu ki o ratou kainga tupu ake. Heoti katahi ka kawea taua kupu ki te aroaro o te Runanga, akuanei, ko taua kupu, manaakitia iho e ratou; tatemea hoki, he tika tonu te take o taua kupu; Heoi kua takoto te Ture mo taua mea mo te Waapiro kia araia atu i nga Takiwa Maori e hiahiaita aua e te iwi kainga.

Muri iho i tenei, he kupu ano na nga Maori, mo te whakawakanga o o ratou whenua; mo te tapokoranga ki roto o te Kooti, kia ata takoto pai ai, kia marama pai te hoko a te hunga hiahia ki te hoko, kia pai ai te whakahaere o aua tikanga katoa i runga i te ritenga o te Ture, a, ma konei hoki ka marama ai te kimi i nga mea ngaro o roto o aua mahi. Ko tetahi wahi ano o tenei taha he whakatakoto i tetahi tikanga kia marama ai te hokonga ki te tangata o nga whenua kua oti te Karauna Karaati ki nga Maori, kia matauria ai e te tokomaha, kei riro kuare, kei riro tahae.

Te ara mo tena, me whakatu e te Kawanatanga tetahi tangata mohio, tika te whakaaro, hei titiro i nga hokonga i nga moketetanga a nga Maori i o ratou whenua, kia whakatuturutia te mea tika, kia whakakahoretia te mea e ahua he ana.

Ko tenei, e tu tata ana te mutunga o tenei Paremata, ka mutu ano hoki nga mahi. Ko nga Rangatira Maori e noho nei i roto o tenei Runanga, ko ratou kua kite, kua whakamatautau hoki i a te Pakeha whakatakoto tikanga, waihoki, ko nga Pakeha o roto o tenei Paremata kua matakitaki ano hoki ratou, kua whakarongo ki nga ki a nga Maori, a, puta tonu ta ratou whakamiharo, ki nga kupu a nga Maori i nga whakatikanga ki runga ki te whai korero, i waenganui o te Runanga.

Ka mutu nei tenei Paremata—kua pau nei hoki nga tau e rima i whakaturia ai. Heoti ka mutu katoa te tu a nga tangata i roto i te Runanga; ka whakaturia a tua ake nei nga tangata mo te Paremata o te tau hou, a, e rima nga tau ka mutu ano. Tera ano e hoki mai etahi o nga tangata o tenei runanga te whakatu i nga tangata o tona wahi o tona wahi, kei etahi wahi ka whiriwhiria he tangata ke. Kei te tokomaha te whakaaro—ko te tangata e

nui ana nga kai hapai i a ia ka tu, ko te tangata e hoki iho ana nga kai hapai ka hapa. Ko te ritenga hoki tenei o te whakatu tangata mo tenei hanga mo te Pare mata.

Ka oti nga tangata hou te whiriwhiri ka huihui ano ki ta ratou mahi, ki te whakatakoto i nga tikanga e tupu haere ai te tangata, e whai mana ai hoki te whenua i roto i nga taima e haere ake nei.

Heoi ano ka mutu nga korero o tenei reta ki a koe.

Na to hoa,

Na Te Makarini.